

# Laste vaimse tervise edendamine 2013

## Sallivuse nädal lasteaias

**Koostaja: Mare Gull, Tartu Lasteaed Karoliine**

### Teema

Märkamine, hoolimine ja sallivuse arendamine

### Taustinformatsioon

Teema valik lähtub lasteaia motost „Hoian ja hoolin“, õppekava eesmärkidest ning soovist toetada laste positiivse minapildi kujunemist ja koostööoskust, samuti vajadusest luua vaimselt turvaline keskkond rühmas, sest turvatunne loob rõõmsa meeleolu ja õpihuvi. Turvalisus tagab tervise, tervis eeldab enesesõbralikku mõtlemist.

### Eesmärgid

- Tunnetus- ja õpioskuste arendamine:
  - 3-aastane laps
    - keskendub lühikeseks ajaks tegevusele
    - kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi mängus
  - 5-aastane laps
    - osaleb erinevates loovtegevustes ja mänguliikides
    - kasutab nii mõistmisel kui suhtlemisel peale kõne ka mitteverbaalseid vahendeid
    - tegutseb iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi
- sotsiaalsete ja emotsionaalsete oskuste arendamine:
  - 3-aastane laps
    - järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid
    - tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti
    - oskab keelduda ja öelda „ei“
  - 5-aastane laps
    - aktsepteerib reegleid, jälgib reeglite järgimist teiste poolt
    - selgitab käitumise põhjal „hea“ ja „halva“ tähendust
    - teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd
    - naudib eakaaslaste seltsi ja ühistegevust

- Mänguoskus:
  - 3-aastane laps
    - saab uusi teadmisi õppemängude ja loovmängu kaudu
  - 5-aastane laps
    - oskab teha koostööd ja teha valikuid
    - oskab organiseerida mängu

## **Osalejad**

5 kolme- ja 13 viieaastast last.

## **Läbiviidud tegevuste kirjeldus, metoodika ning integreeritus teiste õppe- ja kasvatustegevuste valdkondadega**

Tegevuste läbiviimisel lõimuvad erinevad õppe- ja kasvatustöö valdkonnad: keel ja kõne, mina ja keskkond, kunst, liikumine, muusika.

Iga päev algas hommikuringiga, kus laps sai rääkida oma tunnetest ja muljetest ning avaldada oma mõtteid. Sallivuse nädalal rääkisime rohkem tunnetest: kuidas neid väljendada ja kuidas neid märgata. Hommikuringis andis laps käega märku, missuguse tunde ta tuli lasteaeda: käsi madalal – paha tuju, kurb, unine veel; käsi kõrgel – hea tuju, rõõmus meel, soov teiste lastega kohtuda, mängida, teha sõbrale kalli.

Hommikuringile järgnes teemakohane jutuke, millest lähtuvalt sai kogu päevane tegevus mõtte. Jutuke: „Iga laps on isemoodi hea“, millele järgnes arutelu. Seejärel mängisime õppemängu „Positiivsuse ring“, mille eesmärgiks oli leida oma naabris midagi head.

Mängu käik: *Lapsed istuvad ringis. Iga laps saab võimaluse öelda üks hea asi igaühe kohta, kes ringis istub. Öelda võib ka õpetaja kohta. Nimetatud positiivsed asjad või omadused on erinevad. Kergem on siis, kui teise kohta nimetatakse vaid välimust puudutavaid omadusi. Raskem on öelda midagi isikupärast. Positiivsuse ringis on oluline, et igaüks ütleb teise kohta ühe hea asja ja kuuleb, et ka tema kohta öeldakse head. Mängu eesmärk on täidetud, kui kõigil on hea olla. Mäng ei tohi kellegi jaoks olla raske või sunnitud.*

Väga head õpetaja abilised on luuletused, vanasõnad, liisusalmid, jutud, õppemängud (vt kasutatud materjalid). Oma tundeid, nii häid kui halbu, saab käelistes tegevustes läbi elada/väljendada või õpetaja ja sõbraga jagada. Liikudes, lauldes ja tantsides, ühismängudes harjutasime koostööoskust, teistega arvestamist, väiksemate ning nõrgemate märkamist. Reeglitega mängud ei meeldi osadele lastele, sest kaotamine on raske. Pärast õpetliku jutukese „Väärikas kaotaja“ kuulamist ja analüüsi paranes nii mõnegi viieaastase enesetunne võistluse kaotamise korral.

## **Kasutatud ja soovituslikud õppematerjalid**

### Kirjanduspalad:

Andersen, H. C. Inetu pardipoeg.

Murdunud tiib. 365 õhtujuttu.

Naeratus. 365 õhtujuttu.

Tungal, L., Volkonski, P. (2008). Tahan olla kiiduväärt. Tallinn: Kirilill.

Vaher, L. (2010). Iga laps on isemoodi hea. Õpetajaraamat. Tartu: Tartu Erahariduse Edendamise Selts, Lasteaed Terake.

Väärikas kaotaja. 365 õhtujuttu.

### Õppemängud:

Almann, S. (2007) Positiivsuse ring. Tunded ja lapse turvalisus. Tea ja toimetaja: Ilo.

„Kes on kadunud?“

„Peeglimäng“

„Olen rõõmus, kui...“

„Olen kurb, kui...“

„Kui olen väsinud...“

### Vanasõnad:

„Õnn tuleb nende juurde, kes naeratavad.“

„Tahad sõpru leida, ole ise sõbralik.“

### Liisusalmid:

„Suri-muri, halb ja kuri...“

„Kui sa oled viripill ...“

„Kiusukott“

### Laulumäng:

„Kui sul tuju hea“

### Liikumismäng:

„Paariskull“

### Kunst:

Joonistamine: „Sõbraga koos“

Maalimine: „Hea ja halva värvidega väljendamine“

Voolimine loetud jutukese ainetel (individuaalne ja rühmatöö)

## **Tegevuste mõju hindamine**

Tegevuste mõju on märgata igapäevases mängus ja toimingutes. Lapsed märkavad teisi, vajadusel lohutavad (teevad pai, kallistavad jms).

Algul oli sõbra tunnete mõistmine raske, kuid päev-päevalt arenes laste vaatlusoskus, tähelepanu ja teemakohane sõnavara. Viieaastased lapsed õpivad ka kiituse eest tänama. Kui lahendada võimalikult palju päeva jooksul tekkinud probleeme koos lastega arutledes, siis saame koos teada, mis on „hea“ ja mis on „halb“, mida sallida, mida mitte. Iga hea ja paha tegu tuleb lastega koos läbi analüüsida. Ka viieaastane oskab seda, kui ta on saanud arutlemist harjutada. Hea tegu saab kiidetud ja paha tegu tuleb õpetada heastama.

### Viieaastased:

- loevad liisusalme omaalgatuslikult („Suri-muri...“ ja „Kui Sa oled ...“);
- jälgivad reegleid ja reeglite järgimist teiste poolt;
- märkavad väiksemaid, toetavad neid ja õpetavad;
- nii mõnigi suurem laps ütleb väiksema eksimise korral: „Ta õpib veel, ta on väike.“;
- teevad koostööd eesmärgi saavutamiseks;

- algatavad mängu ja naudivad eakaaslaste seltsi, ühistegemisi;
- teavad, mis on „hea“ ja mis on „halb“.

Kolmeaastased:

- oskavad mängida kõrvuti ja juba ka paaris;
- kasutavad õpitud kogemusi mängus;
- järgivad lihtsamaid sotsiaalseid reegleid.